

De vaste commissie voor Justitie en Veiligheid heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd over de volgende stukken:

- Geannoteerde agenda JBZ-Raad 9 en 10 maart 2023 (Kamerstuk 32 317, nr. 824)
- Antwoorden op vragen commissie over o.a. de geannoteerde agenda JBZ-Raad 26 en 27 januari 2023 (Kamerstuk 32 317, nr. 805)
- Antwoorden op de resterende vragen commissie over de geannoteerde agenda JBZ-Raad 26 en 27 januari 2023 (Kamerstuk 32 317, nr. 820)
- Fiche: Richtlijn materieel insolventierecht (Kamerstuk 22 112, nr. 3598)
- Het evaluatierapport over Nederland over de wederzijdse erkenning van straffen en maatregelen (Kamerstuk 32 885, nr. 13)
- Verslag van de informele JBZ-Raad van 26 en 27 januari 2023 (Kamerstuk 32 317, nr. 819)
- Fiche: API-verordening grensbewaking (Kamerstuk 22 112, nr. 3608)
- Fiche: API-verordening rechtshandhaving (Kamerstuk 22 112, nr. 3609)
- Fiche: Mededeling over het EU-actieplan tegen de illegale handel in cultuurgoederen (Kamerstuk 22 112, nr. 3610)
- Fiche: Herziening Richtlijn ter voorkoming en bestrijding van mensenhandel

De voorzitter van de commissie,
Kat

De adjunct-griffier van de commissie,
Van Tilburg

Inhoudsopgave

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de Volt-fractie

II Reactie van de bewindspersonen

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de JBZ-raad van 9 en 10 maart 2023 en de geagendeerde BNC-fiches. Deze leden stellen nog een aantal vragen aan de bewindspersonen.

Richtlijn Strafbaarstelling van EU-sancties

De leden van de VVD-fractie zien de noodzaak om nationale en grensoverschrijdende onderzoeken, vervolgingen en strafrechtelijke sancties te bevorderen. Is het de verwachting van het kabinet dat bespreking van dit onderwerp ook raakvlakken heeft met de vervolging en berechting van internationale misdrijven in Oekraïne en het «International Centre for the Prosecution of the Crime of Aggression»? Zo ja, wordt dit ook geagendeerd bij de conferentie die Nederland samen met het Verenigd Koninkrijk hierover organiseert op 20 maart? Kan het kabinet ook aangeven welke knelpunten nog moeten worden opgelost om de operationele samenwerking tussen organisaties te verbeteren en welke maatregelen zij treft om doublures te voorkomen tussen de verschillende organisaties die betrokken zijn bij de strijd tegen straffeloosheid van de Russische agressie in Oekraïne?

Richtlijn vermogensherstel en confiscatie

De leden van de VVD-fractie steunen de ingezette lijn van het kabinet om bij de onderhandelingen over de Richtlijn ontneming en confiscatie van vermogensbestanddelen zoveel mogelijk aan te sluiten bij het wetsvoorstel confiscatie criminele goederen dat thans bij de Raad van State ligt. Deze leden vragen of het kabinet de laatste stand van zaken kan geven over de onderhandelingen. Is er ten opzichte van het overleg over de JBZ-raad van december vorig jaar iets veranderd aan de inzet van het kabinet zoals is verwoord in het BNC-fiche (Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen)?

De leden van de VVD-fractie vragen of het kabinet specifiek kan ingaan op het punt van de effectiviteit van de Asset Recovery Offices (ARO's), zodat die ook bij het uiteindelijke voorstel echt in staat worden gesteld om hun taken goed te blijven vervullen en dus niet worden verplicht tot het inzetten van hun capaciteit voor het opsporen van overtredingen van beperkende maatregelen. Het kabinet benoemde eerder dat dit onderdeel van het oorspronkelijke voorstel ten koste zou gaan van de Europese inzet op de bestrijding van onder meer terrorisme, mensenhandel, illegale drugshandel, witwassen, corruptie en deelname aan georganiseerde criminaliteit. Op welke termijn wordt verwacht dat een gewijzigd voorstel

kan rekenen op steun in de Raad? Kan het kabinet nogmaals bevestigen dat er voorafgaand aan het bereiken van een concept-gemeenschappelijk standpunt in de Raad de Kamer uitdrukkelijk wordt geïnformeerd over het voorstel als dat in overwegende mate afwijkt van de Nederlandse onderhandelingsinzet zoals verwoord in het BNC-fiche?

Strijd tegen racisme en antisemitisme: vervolgstappen

De leden van de VVD-fractie zouden graag stil willen staan bij de strijd tegen racisme en antisemitisme en de te nemen vervolgstappen. Zo hebben deze leden gelezen dat wordt beoogd om in 2023 een Nationale Strategie Antisemitismebestrijding vast te stellen, in het kader van het recent verschenen werkplan van de Nationaal Coördinator Antisemitismebestrijding (NCAB). Hoe zullen beide plannen/strategieën zich tot elkaar verhouden? Wat betekent dit voor de instrumenten en middelen die de NCAB tot zijn beschikking heeft? Deze leden hebben ook vernomen dat de Verenigde Staten (VS) bezig zijn met een nationale strategie antisemitismebestrijding. In hoeverre is er op dit moment samenwerking tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten op dit vlak? Is er ook specifiek contact tussen de Nederlandse NCAB en de Amerikaanse counterpart? Ziet het kabinet mogelijkheden om meer informatie en best practices te delen voor toekomstige effectieve maatregelen? Zo ja, welke?

Werklunch: dreiging van drugsgeweld

De leden van de VVD-fractie delen de constatering van het kabinet dat een effectieve en daadkrachtige aanpak van drugsgeweld van groot belang is voor de veiligheid van Nederland. Daarbij is het naar het oordeel van deze leden cruciaal dat tijdig relevante informatie kan worden verzameld en worden gedeeld tussen verschillende organisaties die betrokken zijn bij de strijd tegen de georganiseerde drugscriminaliteit. Kan het kabinet bevestigen dat ook in Europees verband Nederland inzet op het mogelijk maken van meer mogelijkheden voor relevante gegevensuitwisseling met het oog op de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit?

Fiche: Herziening Richtlijn ter voorkoming en bestrijding van mensenhandel

De leden van de VVD-fractie verwelkomen de inzet van de Europese Commissie om de Richtlijn ter voorkoming en bestrijding van mensenhandel te herzien. In verband met een effectieve opsporing, vervolging en berechting van nietsontziende mensenhandelaren is het cruciaal dat lidstaten beter samenwerken. Ook op het gebied van preventie en het vroegtijdig signaleren van slachtoffers valt nog een hoop aan de huidige aanpak te verbeteren. Is het kabinet het met deze leden eens dat het risico van herhaald slachtofferschap ook een plek zou moeten krijgen in de aanpak van mensenhandel? Zo ja, hoe wordt dat vormgegeven wat het kabinet betreft in de herziene richtlijn? In het coalitieakkoord is de herziening van het artikel dat mensenhandel strafbaar stelt nadrukkelijk gekoppeld aan het verbeteren van de vervolging van daders. Op welke manieren draagt de herziening van de richtlijn bij aan de vervolging van daders? Kan het kabinet bevestigen dat naast uniformering, juist ook verruiming en verbreding van de definitie van mensenhandel de inzet is bij de onderhandelingen over de herziene richtlijn? Deelt het kabinet daarbij ook dat het belangrijk is om ook de bewijslast voor mensenhandel waar mogelijk te verlagen?

De leden van de VVD-fractie lezen in het BNC-Fiche dat het kabinet via het Programma «Samen tegen mensenhandel» ernaar streeft alle vormen van mensenhandel te bestrijden. Dat streven zien deze leden graag bevestigd

in het doorvoeren van concrete verbeteringen in wet- en regelgeving, zowel in Nederland maar zeker ook op Europees niveau. Hoe vertaalt het kabinet dit streven bij de onderhandelingen over de herziening van de Richtlijn naar een concrete bijdrage aan de opsporing en vervolging van daders en het eerder in beeld brengen van slachtoffers?

De leden van de VVD-fractie vragen of het kabinet in de onderhandelingen kan inzetten op een uniforme strafverzwarringsgrond wanneer een uitbouter weet of had kunnen weten dat het een kwetsbaar slachtoffer betreft. Tot slot vragen deze leden of het kabinet de herziening van deze Richtlijn mede beziet als onderdeel van de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit, nu mensenhandel voor veel criminele organisaties een verdienmodel is. Zo ja, welke consequenties dat heeft voor de inzet van het kabinet? Op welke termijn wordt een concept-gemeenschappelijk standpunt over het voorstel over de herziene richtlijn in de Raad verwacht?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de JBZ-Raad te Brussel van 9 en 10 maart 2023 en van de overige geagendeerde stukken voor dit schriftelijk overleg. Deze leden willen het kabinet enkele vragen voorleggen.

Richtlijn vermogensherstel en confiscatie

De leden van de D66-fractie constateren dat het kabinet aangeeft dat het voor Nederland van belang is dat de twee artikelen uit het richtlijnvoorstel die zogenoemde «non conviction based confiscation» (NCBC) en de confiscatie van onverklaarbaar vermogen mogelijk moeten maken aansluiten bij de Wet confiscatie criminele goederen die op dit moment voorligt bij de Raad van State. Deze leden constateren ook dat de insteek van deze aspecten in het Nederlandse wetsvoorstel verschilt van de insteek in het richtlijnvoorstel. Heeft het kabinet de verwachting dat de overige lidstaten uiteindelijk zouden kunnen instemmen met richtlijnbe-
palingen die dichter bij het Nederlandse wetsvoorstel liggen? Zo nee, is het voor het kabinet dan aanvaardbaar om te volstaan met de bepalingen die door de Europese Commissie zijn voorgesteld?

De leden van de D66-fractie vragen wat er gebeurt met afgenomen Russisch geld. Kan dit bijvoorbeeld gebruikt worden om door de rechter bepaalde schadevergoedingen te betalen aan nabestaanden en/of voor de wederopbouw van Oekraïne?

Fiche: Richtlijn materieel insolventierecht

De leden van de D66-fractie lezen dat het kabinet het richtlijnvoorstel gedetailleerd vindt en dat deze onvoldoende ruimte en flexibiliteit laat voor lidstaten om de regeling goed in het nationale recht in te passen. Het kabinet geeft aan te willen inzetten op meer op uitgangspunten gebaseerde regelgeving. Hoe zal het kabinet zich in de onderhandelingen opstellen als (de meeste van) de andere lidstaten de mate van detail in het huidige voorstel wel acceptabel vinden? Is het een harde eis van het kabinet dat de Richtlijn minder gedetailleerd wordt?

De leden van de D66-fractie merken op dat volgens het kabinet bredere toegang tot bankrekeningenregisters, het UBO-register (Ultimate Beneficial Owners) en de nationale vermogensregisters wenselijk kan zijn, omdat dit de curator helpt om de omvang van de boedel te maximali-

seren. Kan het kabinet aangeven hoe de Autoriteit Persoonsgegevens hierover denkt?

De leden van de D66-fractie lezen dat het kabinet ruimte ziet voor verbetering van de regeling omtrent de pre-pack procedure, omdat deze volgens het kabinet gedetailleerder is dan nodig om de insolventieregels van de lidstaten op dit onderdeel te harmoniseren. Kan het kabinet aangeven welke details uit het richtlijnvoorstel zouden moeten worden verwijderd?

De leden van de D66-fractie merken op dat het kabinet ook op verschillende concrete aspecten kritiek heeft of meer onderbouwing/toelichting wenst. Het kabinet vindt bijvoorbeeld dat de belangen van werknemers onderbelicht zijn gebleven en vindt dat er een aantal controversiële keuzes is gemaakt zonder duidelijke belangenafweging, bijvoorbeeld op het punt van de regeling die volgens het kabinet neerkomt op een «gedwongen contractovername». Welke gevolgen zal het kabinet eraan verbinden als er op deze punten geen nadere toelichting volgt die naar tevredenheid van het kabinet is?

De leden van de D66-fractie constateren dat het kabinet kritiek heeft op de voorgestelde verplichting voor bestuurders om een insolventieprocedure aan te vragen. Het kabinet acht aanpassing en verduidelijking noodzakelijk. Welke concrete aanpassingen gaat het kabinet vragen om de omschreven bezwaren weg te nemen? Is het kabinet bereid om ook aandacht te vragen voor de vraag hoe van bestuurders kan worden verwacht dat zij zelfstandig kunnen inschatten wanneer het moment is aangebroken dat ingrijpen verplicht is?

De leden van de D66-fractie constateren dat het kabinet overweegt om tijdens de onderhandelingen aan te dragen om de regeling omtrent micro-ondernemingen alleen te verplichten voor lidstaten die nog geen vergelijkbaar systeem hebben en als lidstaatoptie voor lidstaten die al wel een vereenvoudigde procedure hebben die aan dezelfde uitgangspunten voldoet. Overweegt het kabinet ook bij andere aspecten uit het richtlijnvoorstel om dit aan te dragen?

Fiche: API-verordening grensbewaking

De leden van de D66-fractie hebben bezorgd kennisgenomen van het bericht van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) dat de grootschalige verwerking van reisdetails van luchtvaartpassagiers door het Ministerie van Justitie en Veiligheid onrechtmatig is, en de opdracht aan de Minister van Justitie en Veiligheid om hier per direct mee te stoppen. Wat is de huidige stand van zaken van het uitvoeren van deze opdracht? Erkent het kabinet dat het voorstel tot aanscherping van de API-richtlijn (Advance Passenger Information) vanuit de Europese Commissie in combinatie met de opdracht van de AP, geen twijfel meer laat over de noodzaak tot aanpassing van de huidige werkwijze?

De leden van de D66-fractie lezen in het fiche dat het kabinet aanhaalt dat voor rechtshandavingsdoeleinden API-gegevens intra-EU mogen worden verzameld en dat het kabinet er voorstander van is om dit ook voor grensbewakingsdoeleinden mogelijk te maken. Dit met het oog op het gebruik van API-gegevens van vluchten binnen het grondgebied van de EU om illegale en secundaire migratie te bestrijden. Het kabinet geeft daarbij aan dat er dan wel passende maatregelen moeten worden geboden en dat een controle bij overschrijding van de binnengrenzen niet een gelijke werking mag hebben als een controle aan de buitengrenzen

met derde landen. Kan het kabinet aangeven wat voor concrete maatregelen zij voorstelt?

De leden van de D66-fractie lezen in het fiche dat het kabinet tijdens de onderhandelingen zal onderzoeken of het mogelijk is de vroegtijdige verstrekking van API-data aan grensbewakingsautoriteiten ook te gaan benutten voor andere vervoersmodaliteiten, zoals trein- en busverkeer. Wat is de verwachting van het kabinet van de standpunten van andere lidstaten op dit punt?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de JBZ-raad van 9 en 10 maart 2023 en de overige stukken op de agenda. Deze leden maken van de gelegenheid gebruik om nog enkele vragen te stellen over de geannoteerde agenda van de JBZ-raad en het Fiche omtrent de herziening van de Richtlijn ter voorkoming en bestrijding van mensenhandel.

Modus operandi en aanpak van georganiseerde mensensmokkelnetwerken

De leden van de CDA-fractie lezen dat het kabinet op dit moment geen signalen heeft dat georganiseerde criminele mensensmokkelnetwerken overstappen op andere misdaad, zoals cocaïnesmokkel. Deze leden vragen of cijfers bekend zijn van andere Europese lidstaten op het gebied van criminele netwerken die zich zowel bezighouden met mensensmokkel als met andere vormen van misdaad. Zo ja, zijn deze cijfers vergelijkbaar met de signalen in Nederland?

De leden van de CDA-fractie lezen dat het kabinet inzet op het versterken van de aanpak van mensensmokkel en de netwerken daarachter, onder andere door middel van een wijziging van het Wetboek van Strafrecht die verband houdt met artikel 197a Sr inzake mensensmokkel. Kan het kabinet al meer vertellen over deze voorgenomen wetswijziging en kan zij aangeven wanneer dit wetsvoorstel naar de Kamer wordt gezonden?

Richtlijn Strafbaarstelling van EU-sancties

De leden van de CDA-fractie zijn het met het kabinet eens dat het harmoniseren van definities van strafbare feiten die verband houden met de schending van beperkende maatregelen van de Unie ertoe leidt dat de nationale handhavingsketens verbeterd worden, waardoor opsporing, vervolging en berechting effectiever kunnen plaatsvinden. Het kabinet geeft overigens aan dat het voorstel geen veranderingen van de strafrechtelijke handhavingsprocedures in Nederland vereist. Deze leden vragen of het voorstel op andere punten dan in de handhavingsprocedures tot aanpassingen leidt in het Nederlandse stelsel, of dat het voorstel in zijn totaliteit geen aanpassingen vereist voor Nederland.

Richtlijn vermogensherstel en confiscatie

De leden van de CDA-fractie vragen aan het kabinet wat zij verwacht te vernemen in het voorgangsrappport van de stand van zaken over de Richtlijn vermogensherstel en confiscatie en of zij op voorhand een beeld heeft van welke bespreekpunten hierbij aan de orde kunnen komen ten opzichte van andere Europese lidstaten.

Strijd tegen racisme en antisemitisme: vervolgstappen

De leden van de CDA-fractie lezen dat tijdens de aankomende JBZ-raad van gedachten wordt gewisseld over de gezamenlijke aanpak van racisme en antisemitisme. Deze leden zijn het eens met het standpunt van het kabinet dat alleen een juridisch raamwerk onvoldoende is om racisme en antisemitisme structureel te bestrijden, dus dat zowel repressieve als preventieve maatregelen genomen moeten worden ten behoeve van een effectieve aanpak. Heeft het kabinet zicht op de aanpak van racisme en antisemitisme in andere Europese lidstaten en zo ja, zijn er duidelijke verschillen tussen de aanpak in andere lidstaten en de aanpak in Nederland?

Werklunch: dreiging van drugsgeweld

De leden van de CDA-fractie lezen dat tijdens de werklunch wordt gesproken over de toenemende dreiging van drugsgeweld en de ervaringen die de lidstaten daarmee hebben. Deze leden lezen ook dat het kabinet de Coalitie van Europese landen tegen georganiseerde criminaliteit de gezamenlijke aanpak van georganiseerde druggerelateerde criminaliteit wil versterken. Kan het kabinet verder uiteenzetten wat deze Coalitie precies inhoudt en hoe de andere Europese lidstaten, zoals België en Duitsland hiertegenover staan?

Fiche: Herziening Richtlijn ter voorkoming en bestrijding van mensenhandel

De leden van de CDA-fractie lezen dat de Europese Commissie aangeeft op basis van de evaluatie dat op dit moment de lidstaten uiteenlopende interpretaties hanteren van het misdrijf mensenhandel en dit de effectiviteit van de Richtlijn ter voorkoming en bestrijding van mensenhandel ondermijnt. Deze leden vragen of de Nederlandse definitie van mensenhandel, zoals vastgelegd in het huidige artikel 273f van het Wetboek van Strafrecht, veel verschilt van de aangehouden definities in andere Europese lidstaten.

De leden van de CDA-fractie vragen aan het kabinet wat de voorgenomen herziening van de Richtlijn ter voorkoming en bestrijding van mensenhandel betekent voor het voorstel om artikel 273f van het Wetboek van Strafrecht inzake mensenhandel te moderniseren. Op welk termijn kan de Kamer het voorstel van de modernisering van artikel 273f van het Wetboek van Strafrecht verwachten? Loopt deze modernisering vertraging op door de onderhavige herziening van de Richtlijn? Hierbij benadrukken deze leden dat het van groot belang is voor de effectiviteit van de aanpak en opsporing van mensenhandel dat het wetsartikel zo spoedig mogelijk wordt gemoderniseerd.

De leden van de CDA-fractie vragen aan het kabinet wat de recente resultaten zijn van de internationale aanpak tegen mensenhandel. Deze leden vragen ook of er al criminele geldstromen zijn bevroren dankzij de internationale aanpak. Zo ja, kan het kabinet nader ingaan op de vraag hoe dat proces is verlopen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben de agenda van de JBZ-Raad van 9 en 10 maart 2023 gelezen. Deze leden hebben hier nog een aantal vragen over.

De leden van de SP-fractie constateren dat er zal worden gesproken over de Richtlijn vermogensherstel en confiscatie. Doel hierbij is de bevrozing en confiscatie van wederrechtelijk verkregen vermogen door internationale samenwerking. Deze leden kunnen de gedachtegang van het kabinet volgen dat dit voor Nederland belangrijk is omdat veel van het vermogen buiten de Nederlandse landsgrenzen valt. Deze leden lezen dat er aantal aanpassingen in Nederland nodig is om deze richtlijn in lijn met de Nederlandse wet te brengen. Dit gaat om artikelen die de «non conviction based confiscation» (NCBC) en de confiscatie van onverklaarbaar vermogen mogelijk moet maken aansluiten bij de Wet confiscatie criminele goederen die op dit moment voorligt bij de Raad van State. Wat houden veranderingen precies in? Wat is de precieze tijdslijn van deze richtlijn? Kan het kabinet ingaan op het draagvlak bij de lidstaten betreffende deze richtlijn?

De leden van de SP-fractie zien dat er gesproken zal worden over de gezamenlijke Europese aanpak racisme en antisemitisme. Een thema dat volgens deze leden inderdaad in alle lidstaten veel aandacht nodig heeft. Er valt echter te lezen dat het kabinet het raamwerk nu te dun vindt. Het kabinet wil naast een repressieve aanpak ook een preventieve aanpak, waarbij wordt ingezet op de bevordering van bewustwording van alle vormen van racisme en antisemitisme in de samenleving. Het kabinet heeft, zo stelt zij zelf, veel in het werk gezet in de strijd tegen racisme en antisemitisme de afgelopen periode. Het kabinet zal de Europese Commissie tijdens de aankomende raad vragen naar de rol die zij kan spelen bij het ondersteunen van de lidstaten in hun strijd tegen deze fenomenen. Hoe moeten deze leden dit voor zich zien? Heeft het kabinet het idee dat andere lidstaten niet realiseren dat preventie ook een onderdeel is in de aanpak van racisme en antisemitisme? Hoe ziet het kabinet deze uitgestoken hand voor zich?

De leden van de SP-fractie constateren dat gesproken zal worden tussen de lidstaten over druggerelateerde criminaliteit. Het is deze leden bekend dat de bestrijding van georganiseerde criminaliteit een prioriteit van het kabinet is. Ook zien deze leden dat veel criminele netwerken zich niet laten begrenzen door de grenzen van lidstaten. Deze leden zien ook dat een verdere uitwisseling van ervaringen en een Europese aanpak hieraan zou kunnen bijdragen. Echter is hierbij de manier waarop en de verdere inhoud van groot belang om dit te laten slagen. Kan het kabinet hier dieper op ingaan, ook op wat ter tafel komt aankomende Raad? Erkent het kabinet dat net als bij de aanpak van racisme en antisemitisme, ook preventie een grote rol speelt in het tegengaan van drugscriminaliteit. Ziet het kabinet ook binnen de Europese aanpak een grote rol weggelegd voor preventie in plaats van enkel het straffen en aanpakken van drugsnetwerken en het oprollen van drugsnetwerken? Erkent het kabinet dat deze aanpak verder gaat dan repressie en daarmee ook een preventie en zorgaspect heeft?

De leden van de SP-fractie lezen dat er gesproken zal worden over twee belangrijke ontwikkelingen ten aanzien van het verzamelen van persoonsgegevens betreffende vliegvluchten. Er ligt er een voorstel voor ter vervanging van de API-richtlijn. Ook heeft het Europees Hof een belangrijke uitspraak gedaan over het gebruik van PNR-data (Passenger Name Record) gevolgd door een ultimatum van de Autoriteit Persoonsgegevens aan het kabinet. De API-richtlijn kent een aantal veranderingen ten aanzien van de richtlijn van 2004, zoals geautomatiseerde gegevensverzameling, een centrale router beheerd door een Europees Agentschap en een actualisatie van de rechten en plichten omtrent het mogen verzamelen van gegevens. Deze leden constateren dat dit kabinet hier nog een schepje bovenop zou willen doen door de «scope» uit te breiden tot

intra-EU vluchten en tot bijvoorbeeld bus- en treinreizen. Waar ligt de noodzaak in dit uit te breiden volgens het kabinet? Op welke manier heeft een verbreding positieve effecten op de onderwerpen die het kabinet noemt zoals migratie en klimaat? Waarom wilt het kabinet de optie openhouden voor het langer bewaren van persoonsgegevens dan is voorgesteld? Deze leden delen de zorgen zoals geuit door de Autoriteit Persoonsgegevens ten aanzien van het nog niet in lijn brengen van de PNR-richtlijn in nationale wetgeving. De AP heeft het kabinet een ultimatum gegeven. Wat is het kabinet van plan hiermee te doen? Wanneer gaat hierop worden gereageerd?

De leden van de SP-fractie zien dat er verder gesproken wordt over het EU-VS data privacy framework. Te lezen valt dat er met verplichte waarborgen tegemoet gekomen wordt aan de vereisten uit de uitspraken in de Schrems II-zaak over gegevensdoorgifte naar de VS. Hierbij zijn de beperkingen voor en toezicht op de toegang tot EU-data voor de Amerikaanse inlichtingendiensten van belang, en het opzetten van een onafhankelijk en onpartijdig «redress mechanism» dat ook een instelling omvat die klachten van EU-burgers over toegang tot hun data door nationale veiligheidsdiensten van de VS onderzoekt en oplost. Deze leden constateren dat er ook nog de nodige zorgen zijn over dit voorstel onder andere van de European Data Protection Board (EDPB). Onder andere de termijn voor een nieuwe beoordeling is een zorgpunt, het EDPB ziet deze het liefst elke drie jaar. Fundamenteel zijn ook de zorgen over de rechten van veel Europeanen omdat er de mogelijkheid is om voor korte tijd bulkgegevens te verzamelen en om bepaalde uitzonderingen te maken op het recht van inzage. Deze leden delen deze zorgen ten aanzien van dit voorstel. Zij willen het kabinet vragen wat de gevolgen zijn bij de aanname van dit voorstel. Kan het kabinet ingaan op de hierboven genoemde zorgen? Klopt het dat de dataprivacy binnen de Europese lidstaten veel hogere standaarden kent dan dit van de VS? Kan dit raamwerk niet zorgen voor een «race to the bottom» waarbij de Europese standaarden naar beneden worden bijgesteld om meer in de buurt te komen van de standaarden van de VS? Kan het kabinet aangeven waarom dit raamwerk van toegevoegde waarde zou zijn?

Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie danken de regering voor de toegezonden stukken. Deze leden hebben behoefte aan het stellen van enkele nadere vragen.

De leden van de ChristenUnie-fractie spreken hun waardering uit voor de inzet van het kabinet voor de strijd tegen antisemitisme. Deze leden vragen het kabinet of zij de inzet uit de initiatiefnota-Ellian/Bikker (Kamerstuk 36 272) steunt om, in lijn de met de aanbevelingen van de Europese Commissie, het mandaat van de NCAB uit te breiden naar «koesteren van het Joodse leven». Deze leden vragen het kabinet voorts of zij in Europees verband actief wil pleiten voor afspraken, en zo nodig bindende kaders, voor sociale mediaplatformen voor het bestrijden van antisemitische uitingen op het internet.

De leden van de ChristenUnie-fractie vinden het positief dat het kabinet deelneemt aan een uitwisseling over het bestrijden van de dreiging van drugsgeweld. Deze leden vragen of het kabinet hierbij actief aandacht wil geven aan het terugdringen van de vraag naar drugs om zo de voedingsbodem voor drugscriminaliteit te verminderen.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met veel enthousiasme kennisgenomen van het voorstel tot herziening van de Richtlijn ter voorkoming en bestrijding van mensenhandel. Deze leden zien dat bij het bestrijden van dit gruwelijk onrecht Europese samenwerking noodzakelijk is. Zij vinden het een goede zaak dat het voorstel kijkt naar verbreding van de vormen van uitbuiting die worden genoemd. Zij waarderen het dat het kabinet hier niet onwelwillend tegenover staat. Voorts brengen zij het kabinet in herinnering dat de Commissie-Joustra in haar onderzoek naar interlandelijke adoptie ook heeft aangedrongen bijzonder scherp te zijn op misstanden bij commercieel draagmoederschap. De Commissie-Joustra stelt dat wetgeving en toezicht hierop onvoldoende is geregeld. Deze leden vragen of het kabinet bereid is voor te stellen te onderzoeken op welke wijze misstanden rondom commercieel draagmoederschap onder het bereik van deze richtlijn kunnen komen. Zij vragen het kabinet voorts of criminele uitbuiting reeds afdoende is ondergebracht onder de Richtlijn.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen het kabinet met voorbeelden te onderbouwen in welke gevallen wat haar betreft geen sprake zou zijn van uitbuiting bij gedwongen huwelijken en illegale adoptie.

De leden van de ChristenUnie-fractie vinden het positief dat in de aanpak van de Europese Commissie de positie van de afnemer, de klant, ook aan bod komt. Deze leden vragen het kabinet of het bestrijden van de vraag naar uitbuiting, welke de voedingsbodem is voor alle vormen van uitbuiting, op dit moment afdoende gewicht krijgt in de mensenhandel aanpak. Welke aanvullende maatregelen ziet het kabinet voor zich om die voedingsbodem weg te nemen? Deze leden roepen het kabinet op in de onderhandelingsinzet op dit punt het belang van het slachtoffer voorop te stellen en niet te pleiten voor een afzwakking van artikel 18a.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of dit voorstel ook ruimte biedt om in gesprek te gaan met landen waaruit mannen en vrouwen naar Nederland worden verhandeld om te werken in de seksindustrie. Welke mogelijkheden ziet het kabinet om tot afspraken te komen om in die landen mensenhandel aan te pakken en gemeenschappen weerbaarder te maken?

Vragen en opmerkingen van de leden van de Volt-fractie

De leden van de Volt-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de JBZ-Raad van 9 en 10 maart 2023 en het verslag van de informele JBZ-Raad van 26 en 27 januari 2023. Daarover hebben deze leden nog enkele vragen.

Allereerst stellen de leden van de Volt-fractie enkele vragen over het verslag van de informele JBZ-Raad van 26 en 27 januari 2023. In de strijd tegen (grensoverschrijdende) georganiseerde misdaad omschreef Europol georganiseerde misdaad als een goed georganiseerde diensteneconomie die profiteert van gaten in de rechtshandhaving op nationaal niveau. Daarom is een Europese aanpak essentieel. Deze leden delen die laatste opvatting. Om de strijd tegen georganiseerde misdaad aan te pakken moet volgens Europol ook beter gebruikt worden gemaakt van digitale middelen zoals nieuwe analysetools voor grote datasets en moeten we opnieuw kijken naar digitale technieken zoals versleuteling. De Europese Commissie onderstreept ook dat voor een effectieve misdaadbestrijding de balans tussen privacy en veiligheid/effectieve rechtshandhaving dient te worden hersteld. Kan het kabinet aangeven hoe zij deze opvatting heeft begrepen? Hoe is die balans nu volgens het kabinet en welke maatregelen moeten er volgens haar worden genomen om de balans te herstellen? Welke experts stelt het kabinet voor om onderzoek (naar Zweeds initiatief)

te laten doen? In de brief wordt geschreven dat een aantal lidstaten het lastig vindt om de balans te vinden. Valt Nederland daaronder? Welke andere lidstaten gaat het om? Welke lidstaten wezen op de samenwerking met de technologische industrie? Wat bedoelden zij daarmee? Welk standpunt heeft Nederland uitgedragen met betrekking tot end-to-end-encryptie en dataretentie?

Met betrekking tot end-to-end-encryptie geeft Nederland aan dat het van belang is om vat te krijgen op versleutelde data zonder dat de voordelen van encryptie verloren gaan. De leden van de Volt-fractie zijn echter niet bekend met maatregelen die ontsleutelen van informatie mogelijk maken en tegelijkertijd geen afbreuk doen aan het in stand houden van end-to-end-encryptie. Deelt het kabinet de opvatting van deze leden dat hier tegenstrijdigheid aanwezig is? Zo nee, kan zij een toelichting geven aan welk type maatregelen gedacht wordt?

De leden van de Volt-fractie vragen of het kabinet kennisgenomen heeft van het artikel van Carnegie: «Moving the Encryption Policy Conversation Forward»¹. Hierin wordt gesteld dat technologie-onafhankelijke oplossingen om wettelijk toegang te krijgen tot versleutelde gegevens, zonder de beveiliging te verzwakken, de komende tijd niet verwacht worden. Om verder te komen met het ontwikkelen van beleid zouden we het probleem nader moeten analyseren, om vervolgens in specifieke gevallen te kijken naar welke technologische oplossingen voorhanden zijn en om per geval een afweging te maken. Deelt het kabinet deze opvatting? Zo ja, hoe gaat zij hier invulling aan geven? Verder vragen deze leden welke waarden het kabinet meeweegt bij het beoordelen of alternatieven voor het beperken van encryptie proportioneel zijn.

De leden van de Volt-fractie stellen enkele vragen over de geannoteerde agenda. In de Raadsconclusies staat dat het maatschappelijk middenveld en mensenrechtenverdedigers een essentieel onderdeel zijn van democratische samenlevingen en dat onrechtvaardige beperkingen op hun functioneren een risico zijn voor de rechtsstaat. Het kabinet steunt deze conclusies. Hoe oordeelt zij in dit licht op de aangenomen motie-Stoffer c.s. over verkennen in hoeverre voor belangenorganisaties met een ideëel doel op grond van artikel 3:305a BW nadere vereisten aan representativiteit gesteld moeten worden (Kamerstuk 36 169, nr. 37)? Die motie legt een beperking op voor belangenorganisaties (maatschappelijk middenveld) die opkomen voor grondrechten zoals geborgd in het Handvest. Hoe rijmt het kabinet de Raadsconclusies met deze motie?

De leden van de Volt-fractie hebben ook kennisgenomen van de BNC-fiches ten aanzien van de Advance Passenger Information (API). Het kabinet schrijft dat zij de nieuwe API-Verordeningen wil inzetten om meer grip te krijgen op secundaire migratiestromen. Hoe verhoudt deze intensivering van het toezicht op passagiersstromen en gegevensverwerking zich tot het recht op asiel en het recht op bescherming van persoonsgegevens en privéleven van de betrokken personen? Daarnaast vragen deze leden het kabinet om nader uiteen te zetten, het liefst aan de hand van voorbeelden, waarom het volgens haar nodig is om de reikwijdte van de API-verordeningen uit te breiden naar intra-EU vluchten. Hoe denken andere lidstaten over dit voorstel?

De leden van de Volt-fractie vragen welke waarborgen volgens het kabinet ingebouwd moeten worden om deze verwerkingen mogelijk te maken zonder inbreuk te maken op het recht op bescherming van persoonsgegevens en het recht op privéleven. Welke afweging maakt het kabinet bij de keuze om de reikwijdte uit te willen breiden naar andere vervoersmo-

---

¹ Carnegie Endowment for International Peace (2019), Moving the Encryption Policy Conversation Forward (<https://carnegieendowment.org/2019/09/10/moving-encryption-policy-conversation-forward-pub-79573>)

daliteiten, zoals trein- en busverkeer? Hoe verhoudt deze wens tot uitbreiding, die mede wordt ingegeven door het behalen van klimaatdoelstellingen, zich tot het recht op bescherming van de hiervoor genoemde grondrechten? Hoe denkt het kabinet dat deze gewenste uitbreiding zal bijdragen aan het behalen van de klimaatdoelstellingen? Wat zijn de standpunten van andere lidstaten met betrekking tot dit voorstel? Tot slot stellen de leden van de Volt-fractie enkele vragen over het EU-VS data privacy framework. Daarover schrijft het kabinet dat de lidstaten zich zullen buigen over het concept adequaatheidsbesluit. Hoe staat het kabinet tegenover het huidige concept adequaatheidsbesluit? Kan zij inzicht geven in het krachtenveld? Welke lidstaten zijn kritisch en waarom? Hoe oordeelt het kabinet over de reactie van de EDPB van 28 februari 2023?² Kan zij de zorgen die de EDPB noemt adresseren en aangeven wat het kabinetsstandpunt daaromtrent is? Als het niet lukt om een reactie mee te nemen in de beantwoording van deze vragen, het verzoek om hierin een afzonderlijke Kamerbrief op terug te komen. Deze leden zijn vooral benieuwd hoe het kabinet oordeelt over de zorgen en hoe zij de verschillende waarden: bescherming privacy burgers en internationale handel met de VS afweegt en tot welk oordeel het kabinet komt.

II Reactie van de bewindspersonen

---

² European Data Protection Board, 28 februari 2023, *EDPB welcomes improvements under the EU-U.S. Data Privacy Framework, but concerns remain* (https://edpb.europa.eu/news/news/2023/edpb-welcomes-improvements-under-eu-us-data-privacy-framework-concerns-remain_en)